

WIELOJĘZYCZNOŚĆ & ROZWOJOWE ZABURZENIE JĘZYKA

Czym jest? Jak je rozpoznać? Co mogę zrobić?

Rozwojowe zaburzenie języka dotyka
7% wszystkich dzieci.

**Wielojęzyczność NIGDY nie jest przyczyną
rozwojowego zaburzenia języka.**

**Postawienie rzetelnej i dokładnej diagnozy
logopedycznej dzieci wielojęzycznych
nie jest proste.**

**Bardzo ważne jest wczesne wykrywanie
zaburzeń rozwoju mowy i języka.
Pomaga logopedia!**

www.multilingualmind.eu

Czym jest wielojęzyczność? Wielojęzyczny, czyli jaki?

Kim jest osoba wielojęzyczna? Czy taka osoba musi biegle znać dwa lub więcej języków? Czy wręcz przeciwnie, wystarczy znajomość tylko kilku słów w innym języku?

Na to pytanie nie ma jednoznacznej odpowiedzi. Istnieje wiele różnych definicji wielojęzyczności. Jedna z powszechnie przyjętych definicji opisuje osoby wielojęzyczne jako takie, które w życiu codziennym używają regularnie dwóch (lub wielu) języków. Wiek, w którym rozpoczęła się nauka drugiego języka (języków) nie ma znaczenia. Wyznacznikiem wielojęzyczności nie są również perfekcyjne kompetencje językowe.

W przeciwieństwie do osób dorosłych, dzieci nie przyswajają języka (języków) w sposób znany ze szkolnej nauki języków obcych. Dzieci uczą się nie podczas lekcji czy słuchania formalnych zaleceń, lecz poprzez zabawę. Nauka ta jest efektywna tylko wtedy, gdy dziecko ma jak najwięcej okazji do słuchania i używania języka w naturalnym środowisku.

Czym jest rozwojowe zaburzenie języka?

Dziecko z rozwojowym zaburzeniem języka nie przyswaja języka adekwatnie do swojego wieku. Rozwojowe zaburzenie języka jest przypadłością wrodzoną i nie jest wywołane zaburzeniem słuchu, obniżonym ilorazem inteligencji ani chorobami neurologicznymi.

Rozwojowe zaburzenie języka może się objawiać bardzo różnie. U niektórych dzieci jest to zaburzenie wymowy, u innych mały zasób słownictwa lub trudności w używaniu struktur gramatycznych. Objawy te mogą występować pojedynczo lub współwystępować ze sobą. Dotknięte zaburzeniem może być zarówno mówienie, język jak i jego rozumienie.

Czy wielojęzyczność może być przyczyną rozwojowego zaburzenia języka?

»NIE!« Rozwojowe zaburzenie języka równie często dotyka dzieci jedno-, jak i wielojęzyczne. Wielojęzyczność nie utrudnia procesu przyswajania języka!

Ale: prawidłowe rozpoznanie rozwojowego zaburzenia języka w przypadku dzieci wielojęzycznych jest trudne.

W jaki sposób objawia się rozwojowe zaburzenie języka u dzieci wielojęzycznych?

Rozwojowe zaburzenie języka zawsze ujawnia się we wszystkich językach, którymi posługuje się dziecko.

Objawy zaburzenia mogą być różne i mogą mieć różne nasilenie w poszczególnych językach. Dzieci wielojęzyczne, które nie mają stwierdzonego zaburzenia mowy i języka, również mogą mieć różne kompetencje w poszczególnych językach. Stopień przyswojenia przez dziecko języków, które je otaczają, zależy od czynników takich, jak czas trwania nauki (obu języków od momentu narodzin lub drugiego języka dopiero później) i intensywności kontaktu z danym językiem.

W przypadku dzieci wielojęzycznych nie jest łatwo określić, czy mamy do czynienia z rozwojowym zaburzeniem języka, czy też z niewystarczającą ilością i jakością kontaktu z danym językiem lub językami. Zdarza się więc, że u dzieci wielojęzycznych zostaje zdiagnozowane „zaburzenie języka“ pomimo, że dopiero uczą się tych języków i prawidłowo się rozwijają. Częściej jednak dochodzi do sytuacji, w której rozwojowe zaburzenie języka nie zostaje rozpoznane, ponieważ nieprawidłowości w mowie i języku są błędnie przypisywane wychowaniu wielojęzycznemu.

Jak można zdiagnozować rozwojowe zaburzenie języka u dzieci wielojęzycznych?

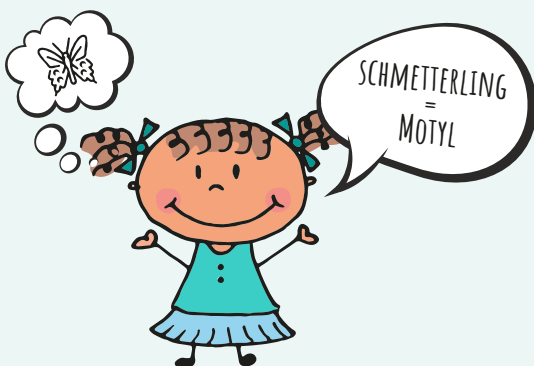
Byłoby idealnie, gdyby diagnozę mógł postawić logopeda posługujący się językami, którymi mówi dziecko. Niestety taka sytuacja rzadko zdarza się w praktyce. Obecnie istnieje jedynie kilka testów diagnostycznych (dotyczących ograniczonej liczby języków), które pozwalają na zbadanie kompetencji językowych dziecka wielojęzycznego we wszystkich językach, którymi się posługuje. Z tego powodu często nie wszystkie języki, którymi posługuje się dziecko mogą zostać przebadane.

Jednak z pomocą rodziców diagnoza i terapia logopedyczna mogą zakończyć się sukcesem.

Co mogę zrobić, jeśli podejrzewam, że moje dziecko ma rozwojowe zaburzenie języka?

Wszystkie dzieci rozwijają mowę i język według podobnego schematu, niezależnie od tego, czy uczą się jednego, dwóch, czy też wielu języków w tym samym czasie. Mniej więcej w czasie pierwszych urodzin zostają wypowiedziane pierwsze słowa. Dwuletnie dziecko powinno móc samodzielnie wypowiedzieć przynajmniej 50 słów oraz łączyć słowa w dwuwyrazowe zdania. Od drugiego do trzeciego roku życia dzieci bardzo szybko uczą się wielu nowych słów, a ich zasób słownictwa błyskawicznie się poszerza. W tym samym czasie dzieci zaczynają tworzyć pierwsze dłuższe zdania, które nie są jeszcze skonstruowane perfekcyjnie.

Niektóre dzieci rozwijają mowę i język szybciej, inne potrzebują więcej czasu. Jest to całkowicie normalne. Dzieci z rozwojowym zaburzeniem języka wyraźnie odbiegają jednak od przeciętnego dla danego wieku poziomu rozwoju mowy.

Przykładowe objawy rozwojowego zaburzenia języka:

- Dziecko zaczyna mówić bardzo późno (i niezrozumiale).
- Dziecko ma problemy z przyswajaniem nowych słów (zasób słownictwa powiększa się bardzo wolno, nawet po drugich urodzinach).
- Dziecko ma trudności ze zrozumieniem poleceń.
- Dziecko ma trudności z formułowaniem pełnych zdań.

Gdzie mogę uzyskać pomoc?

Rozwojowe zaburzenie języka nie ustępuje samoistnie. Założenie, że dziecko z czasem „wyrośnie“ z trudności językowych jest błędne i niestety nadal szeroko rozpowszechnione. Nawet jeśli objawy zmieniają się w związku z rozwojem dziecka, to w przypadku rozwojowego zaburzenia języka trudności pozostają.

Dziecko, które w wieku 4 lat ma bardzo mały zasób słownictwa, może mieć w wieku lat 5 problemy z gramatyką, a w wieku lat 6 trudności z opanowaniem pisowni. W przypadku podejrzenia u dziecka występowania rozwojowego zaburzenia języka konieczna jest jak najszybsza konsultacja u specjalisty logopedy.

Jeśli u dziecka zostanie zdiagnozowane rozwojowe zaburzenie języka, konieczne jest jak najszybsze rozpoczęcie terapii logopedycznej.

„Wczesne wykrywanie rozwojowego zaburzenia języka jest bardzo ważne. Pomaga logopedia!“

Jak mogę najskuteczniej wspierać moje dziecko w (wielojęzycznym) przyswajaniu mowy i języka?

- Rozmawiaj z dzieckiem w języku, który najlepiej znasz i którego najchętniej używasz.
- Jeśli rodzice dziecka mówią w dwóch różnych językach, nie ma problemu. Dzieci dobrze radzą sobie z rozumieniem i mówieniem w środowisku domowym w dwóch lub wielu językach!
- Daj dziecku wystarczająco dużo czasu i okazji do posługiwania się językami, których się uczy. Nie znasz języka kraju, w którym dziecko wychowuje się i mieszka? Nie szkodzi – dziecko nauczy się języka otoczenia poprzez regularny kontakt z rówieśnikami i nauczycielami w przedszkolu lub czasie wolnym.
- UWAGA: Oglądanie telewizji nie wystarcza, aby opanować język (języki)! Dzieci uczą się mówienia poprzez interakcje z innymi osobami, na przykład podczas wspólnej zabawy, posiłków, ubierania się itp.
- Oglądaj z dzieckiem książeczki obrazkowe, rozmawiając z nim przy tym jak najwięcej. Staraj się zwracać uwagę dziecka na obrazki i zadawać pytania dotyczące obejrzanych i przeczytanych treści. W ten sposób czytanie dziecku staje się aktywnym dialogiem.
- Dostrzegaj zainteresowania dziecka i rozmawiaj z nim o nich. Opowiadaj dziecku, co zamierzasz zrobić, komentuj to, co dziecko właśnie zrobiło. Używaj przy tym prostych i krótkich zdań.
- Jeśli dziecko ma trudności z przyswajaniem języka, możesz mu pomóc swoim sposobem zachowania. Nie powinieneś przy tym wskazywać dziecku, jakie robi błędy w swoich wypowiedziach, lecz po prostu powtarzać jego wypowiedzi w poprawnej formie. Ta metoda jest znana jako „feedback korygujący“ (Np. Dziecko: podaj mi tego samochodu!, Rodzic: Już Ci podaję ten samochód!).
- Jeśli u dziecka zostało zdiagnozowane rozwojowe zaburzenie języka, nie powinno się ograniczać go do posługiwania tylko jednym językiem, aby ułatwić jego naukę. To odebrałoby dziecku możliwość wykorzystania już przyswojonych umiejętności i użycia ich w przyszłości. Dziecko nie opanuje dzięki temu języka szybciej lub lepiej, a jego umiejętności i możliwości komunikowania się zostaną ograniczone.

Współpraca Uniwersytetu w Konstancji (Konstanz), Katolickiego Uniwersytetu Eichstätt-Ingolstadt i IRCCS E.Medeia.

